

BAS – Behov av stöd

Bedömningsinstrument
för biståndshandläggare
i äldreomsorgen

Namn	Personnummer	Datum	Handläggare

Instruktion till biståndshandläggare

BAS är ett frågeformulär som kan användas i samtal med personer som ansöker om någon form av äldreomsorg, eller vid uppföljning av tidigare beviljade insatser. Svaren används som *ett av flera underlag* vid bedömning av personens behov av omsorg. Se detaljerad beskrivning i manualen BAS – Behov Av Stöd. Manual för biståndshandläggare i äldreomsorgen, Socialstyrelsen, 2013.

Frågorna rör äldre personers svårigheter och behov av hjälp eller stöd

Frågorna handlar om *hur den äldre personen själv* beskriver svårigheter i sin livsföring och sitt behov av hjälp eller stöd. Kompletterande uppgifter, till exempel om familjeförhållanden, bostadens utformning, eventuella sjukdomar och hjälpmedel, service i närområdet samt information från andra (t.ex. närstående eller sjukvårdspersonal) behövs oftast för att en utredning ska kunna göras (se t.ex. Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, Socialstyrelsen, 2010).

Om frågorna:

- Fråga den äldre personen om hon/han för närvarande anser sig ha svårigheter inom de nio aktivitetsområdena som tas upp på sidorna 2–10. Frågorna behöver inte ställas i nummerordning utan du kan ställa dem i den ordning som passar bäst i samtalet. Formulera frågorna på ett sätt som känns naturligt, till exempel: ”Har du svårt att ...?” eller ”Brukar du ha svårt att ...?”. Sätt ett kryss vid det svarsalternativ (Ja eller Nej) som bäst motsvarar den äldres beskrivning.
- Om den äldre personen inte anser sig ha någon svårighet i ett aktivitetsområde (dvs. svarat Nej), eller om du/den äldre bedömer att frågan inte är relevant för ärendet (kryssa för ”Ej känt/relevant”), gå då vidare till nästa område
- Om den äldre personen säger sig behöva hjälp eller stöd i något område (dvs. svarat Ja), fråga då vad det handlar om och i vilken grad som hon/han har det svårt. Sätt ett kryss vid det svarsalternativ som bäst motsvarar den äldres beskrivning. Svartsalternativen varierar mellan ”Ingen svårighet” till ”Total svårighet. Alternativet ”Total Svårighet” innebär att den äldre inte alls klarar aktiviteten. Särskilda omständigheter eller annan information kan du beskriva i fri text. Fråga också om den äldre anser sig behöva hjälp eller stöd inom det aktuella livsområdet.
- På sidorna 11–12 finns tre övriga frågor; där den sista frågan handlar om hur den äldre personen känt sig den senaste tiden.
- Avslutningsvis kan du sammanfatta den äldres uppfattning om sitt behov av stöd på den sista sidan i det här formuläret.

ICF-området **Lärande och att tillämpa kunskap** handlar om lärande, tillämpning av kunskap som är inlärd, tänkande, problemlösning och beslutsfattande.

1. Fråga den äldre personen om hon/han har svårt att t.ex. **lösa problem** eller **fatta beslut** om något som behöver genomföras.

- Ja
- Nej
- Ej känt/relevant

Vid **Nej** eller **Ej känt/relevant**, gå vidare till nästa sida.

Vid **Ja**, ställ nedanstående frågor till den äldre.

Vad tycker den äldre personen att svårigheterna handlar om?

Försök att ange i vilken grad den äldre har eventuella svårigheter.

	Ingen	Lätt	Måttlig	Stor	Total
Att lösa problem <i>T.ex. se till att något som gått sönder blir lagat</i>					
Att fatta beslut <i>T.ex. slänga matvaror som blivit dåliga</i>					

Beskriv gärna närmare vad eventuella svårigheter inom detta område består av.

.....

.....

Vid svårigheter i detta område, tycker den äldre att hon/han behöver hjälp eller stöd?

- Ja
- Nej

Din kommentar. *T.ex. om den äldre redan har något stöd eller vill ha stöd på något särskilt sätt.*

.....

.....

ICF-området **Allmänna uppgifter och krav** handlar om allmänna aspekter på att genomföra enstaka eller mångfaldiga uppgifter, organisera arbetsgång och att hantera stress.

2. Fråga den äldre om hon/han har svårt att t.ex. **planera, hantera och fullfölja** dagliga aktiviteter på det sätt som krävs.

- Ja
- Nej
- Ej känt/relevant

Vid **Nej** eller **Ej känt/relevant**, gå vidare till nästa sida.

Vid **Ja**, ställ nedanstående frågor till den äldre.

Vad tycker den äldre personen att svårigheterna handlar om?

Försök att ange i vilken grad den äldre har eventuella svårigheter.

	Ingen	Lätt	Måttlig	Stor	Total
Att genomföra dagliga rutiner <i>T.ex. äta regelbundet, följa en medicinsk ordination eller passa en avtalad tid</i>					

Beskriv gärna närmare vad eventuella svårigheter inom detta område består av.

.....

.....

Vid svårigheter i detta område, tycker den äldre att hon/han behöver hjälp eller stöd?

- Ja
- Nej

Din kommentar. *T.ex. om den äldre redan har något stöd eller vill ha stöd på något särskilt sätt.*

.....

.....

ICF-området **Kommunikation** handlar om allmänna och specifika drag i kommunikation genom språk, tecken och symboler. Det innefattar att ta emot och förmedla budskap, att genomföra samtal och att använda olika kommunikationsmetoder.

3. Fråga den äldre om hon/han har svårt att t.ex. **göra sig förstådd** eller att **ta emot information**.

- Ja
- Nej
- Ej känt/relevant

Vid **Nej** eller **Ej känt/relevant**, gå vidare till nästa sida.

Vid **Ja**, ställ nedanstående frågor till den äldre.

Vad tycker den äldre personen att svårigheterna handlar om?

Försök att ange i vilken grad den äldre har eventuella svårigheter.

	Ingen	Lätt	Måttlig	Stor	Total
Att tala <i>Inkl. att kunna göra sig förstådd på svenska</i>					
Att ta emot talade meddelanden <i>Dvs. kunna höra och förstå tal</i>					
Att ta emot skrivna meddelanden <i>Dvs. kunna läsa, se och förstå text</i>					
Att skriva meddelanden					
Att använda kommunikationsutrustning <i>T.ex. telefon, larm, dator</i>					

Beskriv gärna närmare vad eventuella svårigheter inom detta område består av.

.....

.....

Vid svårigheter i detta område, tycker den äldre att hon/han behöver hjälp eller stöd?

- Ja
- Nej

Din kommentar. T.ex. om den äldre redan har något stöd eller vill ha stöd på något särskilt sätt.

.....

.....

ICF-området **Förflyttning** handlar om att röra sig genom att ändra kroppsställning eller att förflytta sig från en plats till annan, att bära, flytta eller hantera föremål, att gå, springa eller klättra och att använda olika former av transportmedel.

4. Fråga den äldre om hon/han har svårt att **röra sig**, t.ex. genom att ändra kroppsställning, gå eller ta sig från en plats till en annan.

- Ja
- Nej
- Ej känt/relevant

Vid **Nej** eller **Ej känt/relevant**, gå vidare till nästa sida.

Vid **Ja**, ställ nedanstående frågor till den äldre.

Vad tycker den äldre personen att svårigheterna handlar om?

Försök att ange i vilken grad den äldre har eventuella svårigheter.

	Ingen	Lätt	Måttlig	Stor	Total
Att ändra grundläggande kroppsställning <i>T.ex. resa sig ur en stol eller en säng</i>					
Att lyfta och bära föremål <i>T.ex. lyfta en kopp eller bära en låda</i>					
Handens finmotoriska användning <i>T.ex. plocka upp en penna</i>					
Att gå					
Att gå i trappa					
Att röra sig inom hemmet <i>T.ex. ta sig mellan olika våningar eller ut på balkongen</i>					
Att röra sig utanför hemmet och andra byggnader <i>T.ex. ta sig fram längs gator eller på andra platser i grannskapet</i>					

Beskriv gärna närmare vad eventuella svårigheter inom detta område består av.

.....

.....

Vid svårigheter i detta område, tycker den äldre att hon/han behöver hjälp eller stöd?

- Ja
- Nej

Din kommentar. *T.ex. om den äldre redan har något stöd eller vill ha stöd på något särskilt sätt.*

.....

.....

ICF-området **Personlig vård** handlar om egen personlig vård, att tvätta och torka sig själv, att ta hand om sin kropp och kroppsdelar, att klä sig, att äta och dricka samt att sköta sin egen hälsa.

5. Fråga den äldre om hon/han har svårt att sköta t.ex. **personlig hygien, att klä av och på sig, att äta och dricka eller att sköta sin egen hälsa.**

- Ja
- Nej
- Ej känt/relevant

Vid **Nej** eller **Ej känt/relevant**, gå vidare till nästa sida.

Vid **Ja**, ställ nedanstående frågor till den äldre.

Vad tycker den äldre personen att svårigheterna handlar om?

Försök att ange i vilken grad den äldre har eventuella svårigheter.

	Ingen	Lätt	Måttlig	Stor	Total
Att tvätta sig <i>Dvs. tvätta hela eller delar av kroppen och torka sig</i>					
Att sköta kroppsvård <i>T.ex. klippa naglar, kamma hår eller borsta tänderna</i>					
Att sköta toalettbehov					
Att klä sig					
Att äta och dricka					
Att sköta sin egen hälsa <i>T.ex. äta varierat eller följa hälsoråd</i>					

Beskriv gärna närmare vad eventuella svårigheter inom detta område består av.

.....

.....

Vid svårigheter i detta område, tycker den äldre att hon/han behöver hjälp eller stöd?

- Ja
- Nej

Din kommentar. *T.ex. om den äldre redan har något stöd eller vill ha stöd på något särskilt sätt.*

.....

.....

ICF-området **Hemliv** handlar om att utföra husliga och dagliga sysslor och uppgifter. Det innefattar att skaffa bostad, mat, kläder och andra förnödenheter, att hålla rent, reparera och ta hand om personliga och andra hushållsföremål samt att hjälpa andra.

6. Fråga den äldre om hon/han har svårt att t.ex. **laga mat, handla, uträtta ärenden, eller utföra annat hushållsarbete.**

- Ja
- Nej
- Ej känt/relevant

Vid **Nej** eller **Ej känt/relevant**, gå vidare till nästa sida.

Vid **Ja**, ställ nedanstående frågor till den äldre.

Vad tycker den äldre personen att svårigheterna handlar om?

Försök att ange i vilken grad den äldre har eventuella svårigheter.

	Ingen	Lätt	Måttlig	Stor	Total
Att handla					
Att bereda måltider <i>T.ex. laga och servera mat</i>					
Att städa upp efter matlagning och diska					
Att avlägsna avfall <i>Dvs. samla ihop och kasta sopor</i>					
Att tvätta och torka kläder					
Att städa bostaden					
Att ta hand om hemmets föremål <i>T.ex. laga kläder, se om och sköta hjälpmedel, ta hand om växter eller djur</i>					

Beskriv gärna närmare vad eventuella svårigheter inom detta område består av.

.....

.....

Vid svårigheter i detta område, tycker den äldre att hon/han behöver hjälp eller stöd?

- Ja
- Nej

Din kommentar. *T.ex. om den äldre redan har något stöd eller vill ha stöd på något särskilt sätt.*

.....

.....

ICF-området **Mellanmänskliga interaktioner och relationer** handlar om att utföra de handlingar och uppgifter som behövs i samspelet med andra människor, på ett i sammanhanget lämpligt sätt.

7. Fråga den äldre om hon/han har svårt med **kontakter med andra personer**, i privata eller i mer formella sammanhang.

- Ja
- Nej
- Ej känt/relevant

Vid **Nej** eller **Ej känt/relevant**, gå vidare till nästa sida.

Vid **Ja**, ställ nedanstående frågor till den äldre.

Vad tycker den äldre personen att svårigheterna handlar om?

Försök att ange i vilken grad den äldre har eventuella svårigheter.

	Ingen	Lätt	Måttlig	Stor	Total
Att skapa/bibehålla formella relationer <i>T.ex. ha kontakt med Försäkringskassa, vårdcentral eller frisör</i>					
Att skapa/bibehålla informella sociala relationer <i>T.ex. ha kontakt med vänner/grannar</i>					
Att skapa/bibehålla familjerelationer <i>Dvs. ha kontakt med familj/andra släktingar</i>					

Beskriv gärna närmare vad eventuella svårigheter inom detta område består av.

.....
.....

Vid svårigheter i detta område, tycker den äldre att hon/han behöver hjälp eller stöd?

- Ja
- Nej

Din kommentar. *T.ex. om den äldre redan har något stöd eller vill ha stöd på något särskilt sätt.*

.....
.....

ICF-området **Viktiga livsområden** handlar om att engagera sig och utföra sådana uppgifter och handlingar som krävs vid utbildning, arbete, anställning och ekonomiska transaktioner.

8. Fråga den äldre om hon/han har svårt att t.ex. **betala räkningar** eller **hantera pengar vid inköp**

- Ja
- Nej
- Ej känt/relevant

Vid **Nej** eller **Ej känt/relevant**, gå vidare till nästa sida.

Vid **Ja**, ställ nedanstående frågor till den äldre.

Vad tycker den äldre personen att svårigheterna handlar om?

Försök att ange i vilken grad den äldre har eventuella svårigheter.

	Ingen	Lätt	Måttlig	Stor	Total
Grundläggande ekonomiska transaktioner <i>Dvs. hantera pengar vid inköp</i>					
Komplexa ekonomiska transaktioner <i>Dvs. betala räkningar</i>					

Beskriv gärna närmare vad eventuella svårigheter inom detta område består av.

.....

.....

Vid svårigheter i detta område, tycker den äldre att hon/han behöver hjälp eller stöd?

- Ja
- Nej

Din kommentar. T.ex. om den äldre redan har något stöd eller vill ha stöd på något särskilt sätt.

.....

.....

ICF-området **Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv** handlar om de handlingar som krävs för att engagera sig i organiserat socialt liv utanför familjen.

9. Fråga den äldre om hon/han har svårt att t.ex. utöva **fritids-** eller **kulturella sysselsättningar**, delta i **religiösa aktiviteter** eller kunna **rösta** vid allmänna val.

- Ja
- Nej
- Ej känt/relevant

Vid **Nej** eller **Ej känt/relevant**, gå vidare till nästa sida.

Vid **Ja**, ställ nedanstående frågor till den äldre.

Vad tycker den äldre personen att svårigheterna handlar om?

Försök att ange i vilken grad den äldre har eventuella svårigheter.

	Ingen	Lätt	Måttlig	Stor	Total
Att engagera sig i samhällsgemenskap <i>T.ex. delta i föreningsliv</i>					
Att engagera sig i rekreation och fritid <i>T.ex. utöva ett intresse</i>					
Att engagera sig i religion och andlighet <i>T.ex. besöka kyrka, synagoga, moské eller gravplats</i>					
Att kunna rösta vid allmänna val					

Beskriv gärna närmare vad eventuella svårigheter inom detta område består av.

.....
.....

Vid svårigheter i detta område, tycker den äldre att hon/han behöver hjälp eller stöd?

- Ja
- Nej

Din kommentar. *T.ex. om den äldre redan har något stöd eller vill ha stöd på något särskilt sätt.*

.....
.....

Övriga frågor

1. Fråga vad den äldre tycker om sin bostad.

Är bostaden till hinder för den äldres dagliga livsföring? Om bostaden inte fungerar bra, försök att få en uppfattning om hur omfattande hindret upplevs av den äldre.

- Inget hinder
- Lätt hinder
- Måttligt hinder
- Svårt hinder
- Totalt hinder
- Ej känt/relevant

Eventuell ytterligare beskrivning.

.....

.....

2. Fråga om den äldre redan har något personligt stöd.

Finns det människor (eller djur) som ger praktiskt, fysiskt eller emotionellt stöd?

- Ja
- Nej

Om det finns stöd (Ja), försök få en uppfattning om hur mycket stödet underlättar för den äldre.

- Fullständigt underlättande
- Mycket underlättande
- Ganska underlättande
- Något underlättande
- Inte alls underlättande
- Ej känt/relevant

Eventuell ytterligare beskrivning. T.ex.: Av vem och på vilket sätt får den äldre stöd?

.....

.....

3. Fråga hur den äldre känt sig den senaste tiden i nedanstående avseenden, dvs. om hon/han känt sig:

	Ja	Nej	Ej känt/ relevant
Otrygg i bostaden?			
Otrygg utanför bostaden?			
Nedstämd? <i>T.ex. sorgsen eller utan lust till tidigare intressen</i>			
Utän matlust?			

Vill den äldre ha stöd eller hjälp på något sätt i dessa avseenden?

Du kan också notera om det t.ex. är i några särskilda situationer som den äldre känt sig otrygg, nedstämd eller utan matlust.

.....

.....

.....

Den äldres fokus

Du kan också notera den äldres fokus i samtalet, dvs. sådant som den äldre återkommer till, oavsett om det ingår i utredningen eller ej.

.....

.....

.....

SAMMANFATTNING

Fyll i listan med kryss *efter* att du avslutat samtalet med den äldre personen.
Den äldres uppfattning om sina behov – Inom vilka ICF- områden vill hon/han ha hjälp eller stöd?

ICF-Aktivitet i daglig livsföring	Ja, behov	Nej, inget behov	Ej känt/ relevant
1. Lärande och att tillämpa kunskap			
2. Allmänna uppgifter och krav			
3. Kommunikation			
4. Förflyttning			
5. Personlig vård			
6. Hemliv			
7. Mellanmänskliga interaktioner och relationer			
8. Viktiga livsområden			
9. Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv			
<p>Övrigt: Om den äldre vill ha stöd eller hjälp i något annat avseende, t.ex på grund av otrygghet, nedstämdhet, ingen matlust eller annat, beskriv här vad det gäller:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>			

BAS – Behov av stöd
Bedömningsinstrument för biståndshandläggare i äldreomsorgen
(artnr 2013-10-16) kan beställas från
Socialstyrelsens publikationsservice.
www.socialstyrelsen.se/publikationer
E-post: publikationsservice@socialstyrelsen.se
Fax: 035-19 75 29